

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 52

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

datum: 11 oktober 2022

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN,
VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Verontreinigde sites - Gezondheidsrisico's

De Panoreportage van 31 augustus 2022 heeft ons opnieuw met verstomming geslagen. We vernemen dat er op verschillende stortplaatsen voor slib en risicogronden uitlogingen en lozingen van gevaarlijke stoffen plaatsvinden. We vernemen opnieuw dat het Agentschap Zorg en Gezondheid (AZG) geen advies verleent voor risicovolle activiteiten zoals bij het Silvamo-stort. En we vernemen dat de bevolking niet op de hoogte gebracht wordt van potentieel risicovolle activiteiten. Experts wezen in de reportage op het gevaar voor het cocktaileffect van schadelijke stoffen, die zelfs bij lage concentraties gezondheidsschade of levensduurvermindering met zich meebrengen.

In het verslag van de PFOS-commissie wordt duidelijk gesteld:

- De adviesverlening wordt opnieuw scherpgesteld.
 - Er komt een betere inschatting van risicovolle activiteiten.
 - De lijst van verplichte adviesvragen wordt bekeken waarbij de gezondheidsimpact het leidend principe is.
 - Er wordt rekening gehouden met het cocktaileffect van verschillende activiteiten en processen waarbij de gezondheidsgebruikruimte in rekening wordt gebracht. En de kindnorm wordt gehanteerd.
 - Het advies van AZG wordt daarop afgestemd.
 - Er wordt aanbevolen om een kennishub milieu en gezondheid uit te bouwen.
1. Wat is de reactie van de minister op de Panoreportage? Werden naar aanleiding van de reportage extra acties ondernomen?
 2. Worden gezondheidsrisico's ten gevolge van de aanwezigheid van historisch verontreinigde sites opgevolgd door AZG? Op welke manier? Hoe wordt daarover gecommuniceerd met de omwonenden?
 3. Worden gezondheidsrisico's ten gevolge van de aanwezigheid van risicogronden opgevolgd door AZG? Op welke wijze?
 4. Welke acties werden ondernomen om ervoor te zorgen dat AZG altijd advies verleent bij vergunningen voor activiteiten waarvoor een mogelijk gezondheidsrisico bestaat, niet alleen wanneer een milieueffectrapport (MER) vereist is? Welke stappen werden daar al gezet?
 5. In welke mate wordt rekening gehouden met het cocktaileffect van schadelijke activiteiten? Welke acties zijn daarvoor ontwikkeld?

6. Werd bij AZG in extra personeel en middelen voorzien voor de opvolging van gezondheidsrisico's en -schade ten gevolge van milieuvervuiling naar aanleiding van de aanbevelingen van de PFOS-commissie? Hoeveel voltijdsequivalenten (vte's)

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

ANTWOORD

op vraag nr. 52 van 11 oktober 2022

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

1. Ik heb de reportage met de nodige aandacht gevolgd. Ik begrijp de bezorgdheden m.b.t. de gezondheid van de omwonenden.

Het Agentschap Zorg en Gezondheid (AZG) vertrouwt deels op de eigen verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om zijn uitbating zo te organiseren dat deze geen of een aanvaardbaar negatief effect heeft op de gezondheid van de omwonenden. Dit is een leidend principe uit de omgevingswetgeving (o.a. VLAREM). Indien er hierrond onderbouwde bezorgdheden zijn en de sectorale voorwaarden niet voldoende blijken, zal het agentschap instaan voor een gezondheidskundig advies. En dit vertrekkende vanuit de blootstelling in de omgeving. Hiertoe geeft het agentschap advies, in eerste instantie geprioriteerd bij de opmaak van een MER-dossier, stelt het methodieken ter beschikking om risicoanalyses te onderbouwen, vertaalt het milieudata door naar mogelijke gezondheidsimpact, en gaat het pro-actief op zoek naar afwijkingen in gezondheidsdatabasen. Deels zal het agentschap verder gaan op de taken weggelegd bij de adviserende instanties zoals de gemeente (vanuit de unieke positie om zeer lokaal een grondig zicht te hebben op de zaak) en de collega's van de adviserende entiteiten uit het beleidsdomein Omgeving – we gaan hier uit van het principe 'Health in all Policies', en hierin doet het agentschap haar best om de nodige ondersteuning te bieden.

Momenteel worden er door het agentschap geen extra acties ondernomen in dit dossier. Indien er specifieke vragen zijn kunnen die altijd rechtstreeks aan het agentschap voorgelegd worden. De bezorgdheid m.b.t. het gezondheidsaspect werd in het dossier van het Silvamo-stort in Kortemark meegenomen (nota bene: een hernieuwing van een stortplaats categorie 2 voor niet gevaarlijke afvalstoffen met nabestemming bedrijventerrein). Dit zowel in het MER, als in de adviezen van de OVAM en de gemeente. De OVAM (stortactiviteit, grondwater en bodem) en de VMM (lozing) volgen het dossier milieukundig op.

2. Het Agentschap Zorg en Gezondheid zet zich in op een meer gebiedsgerichte aanpak i.p.v. op individuele aanpak of advies bedrijf per bedrijf. Dat is zowel qua impact op de gezondheid als qua inzet van overheidsmiddelen efficiënter. Bij een gebiedsgerichte aanpak wordt immers gekeken naar de gezondheidsimpact in een gebied zoals bijvoorbeeld een industrieterrein. Aan de hand van bijvoorbeeld metingen van gezondheidswaarden bij omwonenden of van milieuwaarden, kan bepaald worden welk type van installaties of welke activiteiten van bedrijven bijdragen tot de gezondheidsimpact of tot verhoogde milieuwaarden. In samenspraak met alle betrokkenen wordt vervolgens een actieplan opgemaakt om die gezondheidsimpact te reduceren. Je hoeft dan niet te wachten op een vergunningsaanvraag van een bedrijf om te kunnen ingrijpen en zo kunnen verschillende bedrijven samen een plan opmaken. Het industrieterrein Genk-Zuid is een voorbeeld van zo'n gebiedsgerichte aanpak.

Via eigen surveillancenetwerken van gezondheidsgegevens (bv data uit huisartsendossiers en het kankerregister) wordt geprobeerd proactief risicogebieden te identificeren waar gebiedsgerichte aanpak aangewezen is of meer prioriteit moeten gegeven worden bij adviesvragen. Voor gegevens over de aanwezigheid van

vervuilende stoffen met mogelijk gezondheidsimpact in de bodem, lucht of water blijft het Agentschap wel afhankelijk van de overheidsdiensten uit het beleidsdomein Omgeving. Zo is er bv. een zeer nauwe samenwerking tussen de VMM en het AZG, waarbij milieumetingen van de VMM gezondheidkundig worden doorvertaald door het AZG.

Bij een gebiedsgerichte aanpak worden enerzijds lokale betrokkenen op de hoogte gehouden maar anderzijds wordt ook de betrokken bevolking, o.a. de omwonenden, niet vergeten. Bij de communicatie wordt rekening gehouden met de 'Spelregels Risicocommunicatie, Steunpunt Milieu en Gezondheid'. Over de gekende gezondheidsrisico's en mogelijke maatregelen om blootstelling te beperken wordt steeds open en transparant gecommuniceerd. Ook indien het een problematiek betreft waarover nog geen volledige wetenschappelijke kennis beschikbaar is, wordt daar eerlijk over gecommuniceerd en worden uit voorzorg "No regret"-maatregelen geadviseerd zoals gebruik geen grondwater als drinkwater, ...

3. Deels verwijs ik hier naar het antwoord op vraag 2.

Specifiek voor risicogronden vertrouwt AZG in de eerste plaats op de inschatting van OVAM (oa. de DAEB-toetsing die door de bodemdeskundige wordt uitgevoerd). Indien er hier specifieke vragen zijn wordt er geëscaleerd naar het agentschap Zorg en Gezondheid. Deze cascade wordt momenteel hernieuwd vastgelegd in een protocolovereenkomst om een meer intensieve samenwerking te garanderen.

4. Door het grote aantal vergunningsaanvragen met een zogeheten "G-rubriek" (De G-rubriek staat voor een inrichting of activiteit waarvoor de afdeling van het Agentschap Zorg en Gezondheid, bevoegd voor de volksgezondheid, geacht wordt een advies te verstrekken over het gezondheidsaspect) is het door de belasting die dit meebrengt onmogelijk om voor al die vergunningsaanvragen een advies te verlenen. Het Agentschap is overigens van oordeel dat elke vergunningsaanvraag individueel adviseren geen efficiënte inzet van overheidsmiddelen is. Dit oordeel is gebaseerd op de snelle evolutie in de kennis over zorgwekkende stoffen, het feit dat vanuit gezondheid naast de aparte blootstelling ook de totale blootstelling meegenomen moet worden en dat dit een geïntegreerde en gebiedsgerichte benadering ondersteunt.

Met het beschikbare personeel dat over expertise moet beschikken, worden risicogericht prioriteiten ingesteld waar het Agentschap Zorg en Gezondheid advies verleent:

- Er wordt omwille van de integrale benadering voorrang gegeven aan de beoordeling van de Milieueffectrapporten (MER's). Dat zijn de grootste plannen of projecten van bedrijven met potentieel de meeste gezondheidsimpact, waar AZG via de MER-procedure preventief kan adviseren. Naast de beoordeling van deze MER's wordt ook ingezet op de kwaliteit van de MER's zelf onder meer door het organiseren van gezondheidkundige opleidingen aan de erkende MER-deskundigen die instaan voor de opmaak van de MER's, alsook via het afleiden van gezondheidkundige advieswaarden in milieucompartimenten (lucht, water, ...) en het opstellen van een handboek voor de gezondheidsrubriek van het MER.
- Bij de prioritering van de vergunningsvragen worden de vergunningsaanvragen van vooral klasse 1-bedrijven waar een milieu-effectenrapport (MER) vereist is én vergunningsaanvragen waarvan het Agentschap een signaal gekregen hebben dat er potentiële gezondheidseffecten kunnen zijn als belangrijkste aanvragen beschouwd. Dat signaal kan komen van andere administraties die AZG wijzen op potentiële impact of aandacht vragen voor advisering via lokale betrokkenen van het Medisch Milieukundig Netwerk.

Hierbij moet meegegeven worden dat de capaciteit van het Agentschap om deze reguliere taken uit te voeren de laatste jaren interfereerde door inzet op crisiswerking:

Legionella-uitbraken in Evergem en Grobbendonk, COVID19-epidemie, PFAS-crisis, ... Sinds medio 2021 was er een grote tijdsinvestering in de verkennende bodemonderzoeken m.b.t. PFAS en de HBM-campagnes, risico-analyses in de 5 km-zone rond Zwijndrecht en op heel wat andere plaatsen.

5. Het Agentschap Zorg en Gezondheid heeft door de Partnerorganisatie Milieugezondheidszorg (PO-MGZ) een tool laten ontwikkelen om de risico's van gecombineerde blootstelling aan chemische stoffen te beoordelen. In deze Excel tool zijn momenteel een 30-tal stoffen opgenomen. Voorafgaand aan het gebruik van de tool dient echter te worden nagegaan of er effectief sprake is van gecombineerde humane blootstelling via inhalatoire en/of orale weg. Daarbij wordt bekeken of de contaminanten al dan niet samen voorkomen binnen het temporele en ruimtelijke kader van een casestudie. Indien dit niet het geval is, kan de risicoanalyse beperkt worden tot een stof-per-stofbeoordeling. Indien co-exposure wel relevant is, is een risicoanalyse van gecombineerde blootstelling aan de orde. De tool laat toe te screenen naar niet-carcinogene effecten door de combinatie van blootstelling. Als die eerste screening aangeeft dat er mogelijk een gezondheidkundig risico kan zijn, wordt diepgaander gekeken naar de ernst en de aard van de gezondheidseffecten veroorzaakt door de componenten in het mengsel. Per gezondheidseffect wordt dan het risico door gecombineerde blootstelling nagegaan. Daarnaast wordt ook gekeken naar het kankerrisico door gecombineerde blootstelling. Een dergelijke beoordeling van de risico's van gecombineerde blootstelling via de lucht wordt bijvoorbeeld gedaan voor het industrieterrein Genk-Zuid, maar ook in Beerse en Hoboken.
6. De besluiten die de Vlaamse Regering genomen heeft in aansluiting op de conclusies van de PFAS-commissie, hebben er alvast ervoor gezorgd dat het Agentschap Zorg en Gezondheid meer personeel krijgt. De aanwervingen zijn momenteel lopende voor 8 à 9 VTE inhoudelijk gespecialiseerde medewerkers voor het team milieugezondheidszorg. Hierdoor zullen 4 extra VTE's kunnen ingezet worden op het verlenen van adviezen. In de toekomst kan AZG dus meer MER-plichtige of gesignaleerde vergunningsaanvragen adviseren en meer gebiedsgerichte werkingen opstarten.